

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

712.21



Szerző:

Cím: *A budai Vörmező*

Hely

Vörmező

Idő

"1926"

Forrás:

Pesti Lapló

Személy

Bn

1926. 4. 4.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

A budai Vörmező

*

Egy kis konfliktus támadt a főváros és a katonaság között a Vörmező körül. Hosszú ideig tartó pereskedés után a bíróság, ha jól emlékszem, a háború utolsó évében a katonai kincstárnak ítélte oda a Vörmezőt, melyre a főváros igényt tartott. Ezzel a tulajdonjogot mindenki elintézetnek tartotta. A Vörmező körül a főváros már régebben vadgesztenyefákat ültetett, az árva lakók egészségére és gyönyörűségére, a katonaság pedig most a Vörmező körül, mint hallom, árkot ásott, de oly közel a Vörmező széléhez, hogy elmetzette vele a főváros fáinak fő gyökereit.

A főváros és a katonaság tehát nem fér meg egymás szomszédságában. De azért úgy ásnak az árkot, hogy a szomszédnak a fáit kivesszenek, barbárság. Nem is szólva arról, hogy jogtalan cselekedet.

Azonban van ebben a konfliktusban fontosabb dolog is, mint a halálraírt fák sorsa.

A konfliktusban a főváros áll szemben a Katonai Kincstárral. Ez utóbb említett felet nekem nincs szerencsém ismerni. Mi az, hogy »Katonai Kincstár«?

Azt mondják, hogy régen volt valami katonai kincstár. Lehetséges. Az is lehetséges, hogy a katonai kincstárnak volt valami jogi létalapja, talán Mária Terézia korában, de az újabb korban ez már csak egy pongyola kifejezés volt, melyet kényelemszeretből használtak a »cs. és kir. közös hadsereg« mint jogi személy megjelölésére, akkoriban, amikor még függetlenségi politikusok is elég könnyelműek és elég értelmetlenek voltak a kifejezésnek méltó párját, a »hadügyi kormányt« emlegetni. Magyarországon 1867 óta jogilag nem egzisztált semmiféle »hadügyi kormány«, csak egy »magyar királyi kormány«, mely polgári, civil kormány volt. Hogy a magyar királyi miniszterek túrték, hogy ha minden jogi alap nélkül is, de ténylegesen kialakuljon mellettük egy »hadügyi kormány« és egy »hadügyi kincstár«

az mindenesetre oly bűn volt, amelyet nem tudom, meg fog-e nekik bocsátani a magyarok Istene?

Úgy tudom, hogy 1918 október végén vagy november elején megszűnt a cs. és kir. hadsereg és a cs. és kir. haditengerészet. Ha nem szűnt volna meg a cs. és kir. hadsereg, akkor annak tisztjei nem jöttek volna át oly tömegesen a magyar nemzeti hadseregbe s a flottát nem adták volna át a jugoszlávoknak. Megszűnt a »hadügyi kormány«, kétségbevonhatatlanul s ha meg nem szűnt volna vele együtt a szelleme is, sürgősen meg kellene szüntetni. Megszűnt a »cs. és kir. katonai kincstár« is és annak Magyarországon található minden ingó és ingatlan vagyona átment a magyar állam birtokába.

Nem emlékszem rá, hogy 1918 óta egy »magyar katonai kincstár« nevű jogi személy a törvényes formák között megszületett volna, — nem is hiszem, hogy egy ilyen katonai kincstár léteznék. Az egykori katonai kincstár javai, köztük a Vörmező is, a magyar állam tulajdonai, melyek felett egyesegyedül a magyar királyi kormány rendelkezik. Nem a honvédelmi minisztérium, hanem a magyar királyi kormány, melyben a honvédelmi miniszter csak egy szavazatot képvisel.

A törvényhozás jogát ideiglenesen a nemzetgyűlés gyakorolja, egymaga; határozatait törvények gyanánt kell végrehajtani és tisztelni, ha azokat az ideiglenes államfő kihirdette. A nemzetgyűlés tehát kreálhat egy magyar katonai kincstárt, ha akar. sőt a magyar polgári kormány mellé egy magyar hadügyi kormányt is, de ez eddig még nem történt meg. Továbbá a magyar kormány, ha a nemzetgyűlés másként nem rendelkezett, elhatározhatja, hogy az egykori katonai kincstárról átszállott javakat a honvédelmi minisztérium kezelje. Ezek azonban változatlanul állami javak maradnak, s ha körülöttük jogi viszályok támadnak, e viszályokban semmiféle »katonai kincstár« nem perbeli fél. sőt a honvédelmi minisztérium sem az, hanem a viszályt, bíró nélkül, vagy bíró előtt, azzal a hatósággal kell elintézni, mely az állami javak tulajdonosának jogi képviselőjére hivatott.

Ez a kis elme-futtatás persze nem szak-szerű jogi értekezés, hanem az első de remélhetőleg nem utolsó szó annak az egyedül korrekt felfogásnak a védelmére, hogy az egykori közös hadsereg intézményeit, melyek oly sok-

szor a polgári hatóságok fölé kerekedtek és a közös hadsereget határozatlan népszerűtlenné tették, feltámasztani, új életre kelteni, módszeret utánozni nem szabad.

Minden tiszteletet és minden megbecsülést kifejezésre kell juttatni a nemzeti hadsereg iránt, — de a hadsereg nem az állam felett, nem is az állam mellett, hanem csakis az államban, a kormány rendelkezése alatt állhat fenn, mint annak egyik fontos szerve, — minő pl. a diplomácia, a csendőrség, vagy a pénzügyek kezelése. Egy hadügyi kormány vagy egy katonai kincstár ma már anakronizmus.

Ami pedig a Vörmezőt illeti: kár volt onnan a civileket kizárni. Elég nagy az a mező: ha az óriási közös hadsereg elfért rajta és oda engedte a polgárságot is, akkor elfért rajta a nemzeti hadsereg is, a polgársággal együtt. Lovaglóternek elegendő a Vörmező fele is.

Tudniillik ennek a Vörmezőnek bizonyos hagyományai is vannak. Bizonyos magyarokat

fejeztek ott le százharmincegy évvel ezelőtt, — nem utolsó magyarokat, akik nem szerették a Habsburgokat és gondolom, a cs. és kir. közös hadsereget sem. A kivégzések után szabad volt közönséges civileknek is járni a Vörmezőn, s a civilek, anélkül, hogy a cs. és kir. katonai kincstár ezt előírta volna, mindig csak két úton jártak, úgyhogy ez a két út a vesztőhely felett derékszögben keresztezte egymást.

Tetszik tudni, mi volt ez? Tudta a nép, hogy a hadsereggel szemben nem lehet szólni egy kukkot sem. Még kevésbé lehetett emléket állítani a vértanúknak, kikben akkor is, ma is csak a bornírtság lát a nemzeti ügy és a demokrácia bajnokai helyett forradalmárokat. A nép tehát azzal fejezte ki a maga érzelmeit és nézeteit, hogy egy nagy, nagy, a Várból is látható keresztet táposott a vesztőhely fölé.

1795-ben szabad volt civileknek járni a Vörmezőn. Legyen szabad 1926-ban is, ha a óta nem hátra, hanem előre haladt a világ.